

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1831

av Mikael Cederbratt m.fl. (M)

Nolltolerans mot drograttfylla

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisen i rutinmässiga kontroller av bilförare även bör ha möjlighet att utföra drogtest.

Motivering

Det är väl känt att alkoholpåverkade förare är ett stort hot mot trafiksäkerheten. Problemet med droger i trafiken är dock inte lika uppmärksammat. Sedan 1999 är det straffbart att köra bil efter att ha tagit narkotiska preparat. Nolltolerans råder och regeringen har uttryckt att kampen mot narkotika i trafiken ska prioriteras.

En studie från Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) visar att det är vanligare att personer kör bil påverkade av narkotika och trafikfarliga mediciner än av alkohol. VTI har genomfört den första större undersökningen i Sverige av drograttfylleri. 10 200 förare stoppades och samtliga fick blåsa i polisens alkometer. 0,2 procent var alkoholpåverkade. 6 400 av alla stoppade förare gick med på ett frivilligt drogtest. Det visade sig att 0,4 procent hade tagit narkotiska preparat. Andelen var alltså dubbelt så hög som för de alkoholpåverkade. Undersökningen bekräftar att det är vanligare med drograttfylla än alkoholpåverkade i trafiken. VTI kan också konstatera att droger förekommer i alla åldrar. Problemet med narkotika i trafiken är alltså större än vad många förstått.

En polisman får genomföra ögonundersökning på förare som kan misstänkas för drograttfylleri. Det innebär att polisen saknar möjlighet att rutinmässigt, utan föregående misstanke, genomföra ögonundersökningar. Vid misstanke om narkotikabruk kan urin-, saliv- eller blodprov utföras. Visst kan polisen lära sig att

känna igen en påverkad person men eftersom det råder nolltolerans mot narkotika i trafiken måste man även kunna testa de förare där droganvändandet inte omedelbart syns eller märks. En okulär besiktning av ögonrörelser är dessutom i viss mån godtycklig.

Ett viktigt verktyg i polisens arbete för att stävja alkohol i trafiken är de nästan 3 miljoner utandningsprov som genomförs årligen, de flesta av dem i rutinkontroller vid vägkanten. Det är ett effektivt verktyg som dels hindrar många påverkade förare att fortsätta sin färd, dels också verkar förebyggande. Man vet att risken för att åka fast är relativt stor och avstår från att köra om man druckit. Lagstiftningen möjliggör att polisen kan arbeta på detta sätt när det gäller alkohol men när det gäller droger måste polisen kunna hävda misstanke och kan alltså inte utföra rutinmässiga tester. Många vet att det är svårt att spåra narkotika och använder därför bilen även om de använt någon form av drog.

Trots att det råder nolltolerans mot droger i trafiken, och trots att narkotika i trafiken antagligen är ett minst lika stort problem som alkohol, kan polisen inte idag utföra rutinkontroller av förare när det gäller droger. Internationella studier visar entydigt att de rutinmässiga alkoholtesterna i Sverige har inneburit att förekomsten av alkoholrelaterad rattfylla är betydligt lägre i vårt land jämfört med omvärlden. Man kan därför förvänta sig att även drogrelaterad rattfylla kommer att minska kraftigt om man inför drogtestar i trafiken.

Det har hittills inte funnits en bra metod för att sälla fram de förare som man kan misstänka använt narkotika. De urinstickor som finns tillgängliga kan vara obehagliga att hantera och de går inte heller att använda vid rutinkontroller. Det går inte att tvinga en förare som inte är misstänkt för något att gå ut och kissa vid vägkanten. Idag finns det dock nya metoder på marknaden som möjliggör säkra, snabba och icke integritetskränkande drogtestar av bilförare. Testandet sker med hjälp av ett salivtest och man får testsvar snabbt, vilket är en förutsättning för rutinmässiga vägkantskontroller.

Möjligheten att tekniskt och praktiskt utföra rutinkontroller av narkotika i trafiken, på samma sätt som man testar för alkohol, finns alltså att tillgå, men lagstiftningen möjliggör bara alkoholutandningsprov, lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov. Studier pekar entydigt på att narkotikapåverkade förare i trafiken är minst lika vanligt förekommande som alkoholpåverkade förare. För att på allvar bekämpa detta växande hot mot trafiksäkerheten bör möjligheten att göra ett tillägg i lagstiftningen ses över, så att polisen ges möjlighet att använda de nya testmetoderna som passar för rutinkontroller av droganvändande.

Mikael Cederbratt (M)

Finn Bengtsson (M)

Sten Bergheden (M)

Jan R Andersson (M)

Thomas Finnborg (M)